

Charles Beltjens herdicht

Frans Budé, Leo Herberghs, Wiel Kusters en Hans Berghuis

bron

Frans Budé, Leo Herberghs, Wiel Kusters en Hans Berghuis, *Charles Beltjens herdicht*. Uitgeverij Herik, Landgraaf 1991

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/berg058char01_01/colofon.php

© 2015 dbnl / Frans Budé / Leo Herberghs / Wiel Kusters / erven Hans Berghuis

Hans Berghuis

Olympus

In zingend Sittard aan de Kollenberg
daar ligt een laan, zo'n echte laan,
genaamd naar een groot poëet. Van naam
heette hij Charles. Zo heet ook de laan.
Niemand leest hem, hij schreef Fransoos.
Perfect hoor, daar niet van, maar groots
en groter, grootst. Een late romantiek.
En je moest alles weten wat hij wist,
anders begreep je niet veel van heroïek.
In zijn gedichten heb ik niet zoveel gemist.
Wel dit: 'Veer zeen van Zitterd, dèt
heurt m'n aan de kal!' Dat was een val
waar in hij niet trapte. Si-Tard was hem
liever en de hemel nooit te hoog. Het dal
kende hij te goed. De kol was hem een berg.
Hij doopte hem Olympus. Daar was Zeus niet ver.

26.02.90

Condor

Rolduciën, later Leuven, Brussel en Parijs.
Slechts eenmaal in zijn leven ging de zon
op. Aurora duurt een uur. Een jonge man
put er zijn kracht uit, later zijn verlies.
Toen ging het regenen, raadsels van de mist
verduisterden de hemel. En kroeg en prijs
troostten niet lang. God werd doofstom. IJs-
koud klopte hij bij zijn tempel aan. Niemand
deed open, Hij ook niet. De lijn naar boven
was afgesloten door de PTT. Charles wist niet
wie dat had gedaan. Hij bleef niet meer geloven
maar hopen toch. Vergeefs. Hij verwerd tot vogel,
gevangen in een plantentuin, hagen hoge kooien
om zijn vleugels. Gevangen, het schreeuwend leven
lang. 'No condor pasa'. Zijn vleugels bleven lam.

28.02.90

Nox

Na jaren keerde hij terug. Verloren zoon.
Geen kalf werd er geslacht. Geen feestmaal.
Vier Heemskinderen, zijn broers, zorgend
voor hun moeder zagen hem niet eens staan.
Zo'n vreemdeling, nietsnut, voor zijn bestaan
nooit iets gedaan. Het stadje zelf? Worgend
klein. Zijn moedertaal sprak op een toon
die hem tegenstond. Victor Hugo's woord
verschrompelde tot herinnering, verbittering.
Soms kwam hij langs de Engelenhof, grote tuin
van Isabelle. Geen viool speelde, door de poort
klonk nooit een welkomstlied. Mocht hij er dood
neervallen, dan kreeg hij hoogstens nog een graf
in de hoek van ongelovigen. Dat hoort hier zo.
Aurora Nox geworden, zonsopgang nacht en straf.

02.03.90

Frans Budé

De schreeuw van de condor

I

Stijgt op boven de kooien, boven
de lauwe bassins in de stilte van
deze meidag de afgewogen schreeuw
van een vogel die mij tot kijken dwingt,
mijn kwade schrik met rilling vult.
Zo plots hij hier in deze tuin
over mij beschikt, het gat voor mij
naar buiten dicht - zoals hij zich meet
en kromt, zijn kop gebald tot schreeuw.

II

Een afgekloven boomstronk rijst uit
een steenhoop op, ontroert
nu hij mergloos is, niet meer schuift
voor een bloei die aanstormt
omdat het voorjaar is. Men ziet zich
meekijken naar de vogel - hoe over
zijn rug de wind zich legt, zich uitdooft
in de grauwte van een weggestorven dos.

III

Wat is er met deze verenvogel,
zijn grauwe avondstem? Wie bracht hem
onder de loodgroene geur van acacia's
naar de diepte van deze cel? Er komt geen
wind langs dan kaalgevreten schaduw
over de vlekken in het steen.
Nee! Ik wil hem vrij. Zet hem
terug op het winderige nest
waar het jagersoog hem trof.

IV

Breng hem terug boven de sneeuw-
grens van de Andes. De maan
die langs de bergwand stijgt
wentelt zich in droefheid, wacht
eindeloos ver boven de laatste doornen,
vliegt daar tussen kammen door -
stormend omlaag. Hij doet jouw schaduw na,
grote kondor, krast jouw nagels
in de kolk van het ravijn.

V

Jardin des Plantes. Jouw schreeuw
steekt mij voor jouw kooi hier vast.
Ik gluur bij je naarbinnen, door je
haast verstillde oog dat droomloos
dichtklapt boven de rijen die deze zondag
fluisteren, zich volmaakt
in vrijheid scharen - leeg en grauw
zoals de vliegen, door niemand weg-
geslagen op je opgetrokken kraag.

VI

Je scheefgegroeide snavel. Wat moet er
met je dorst die niemand lest,
je uitgezakte vleugel? Onder de bomen
in dit park spreekt men straks
zijn nachten af. Zij die jou niet zien
in deze volgepakte tuin waar jij
naar adem snakt, sidderen na
in de spiegeling van je speurdersoog
dat droogvalt, nu het spel uit is,
ik mij in jouw oog verstill, mee-
reis op je laatste vleugel,
deze langverwachte, zilvergrijze reis.

Leo Herberghs

Venus en Minerva

(naar aanleiding van het gedicht 'Venus et Minerve', van Charles Beltjens)

uit welk land kwam je vandaan, Venus, toen je aandreef
 uit zee? of was er geen land? en waarom steeg je omhoog
 uit een schelp? is het omdat een schelp
 meer is dan een boot, een vrouwelijk gewelf?
 je had, wat mij betreft,
 uit een koffiekopje kunnen komen of uit een beker
 halfvolle melk. waarom al dat zeeschuim als opgeklopte
 room, zo blank. 'een zilverwitte lelie'? iedere dichter zegt dat.
 trouwens, waarom kwam je niet gewoon als een
 winkelmeisje uit een warenhuis?
 en moest het zo nodig naakt, in het voorjaar?
 een beetje minder opzichtig
 had, dunkt me, ook gekund.

we hadden je overigens echt niet nodig. schoonheden zoals jij
 brengen vaak alleen maar ellende, soms komen er oorlogen van
 (zie Troje) en bovendien
 hebben we al zoveel schoonheidskoninginnen
 die ook nog elkaar bestoken.

en wat de dichters allemaal van je zeggen! 'een marmeren tors',
 'paarlemoeren tranen', 'in zachte golvingen neerhangend
 haar als een geurende wolk' en over een Flora en Zephier
 die je vergezellen: ik vind het teveel.
 allicht dat Minerva het niet zag zitten en haar schild
 bij de hand hield: zij, godin van de wijsheid wist, wat ons na

jouw komst te wachten zou kunnen staan.
begrijpelijk ook dat zij zweeg en wijselijk
terzijde bleef toen de goden
je jubelend binnenhaalden.
schoonheid slaat ook de goden,
zo blijkt wel, soms met blindheid

Wiel Kusters

Inferno

C hristus, die hem slapend vond,
B ij de diepste hellemond,
E n zijn lispelen nauw verstond,

L iet hem uit zijn droom ontwaken,
T oog hem hoog boven de daken:
J udas moest hij Hem verzaken.

E n Judas, die hem vallen zag
N aar de aarde, door de nacht,
S tond te lachen waar hij lag.

Verantwoording

Charles Beltjens herdicht, vier dichterlijke reacties op het werk en de persoon van de dichter Charles Beltjens (1832-1890), naar een idee van dr. Peter J.A. Nissen, kwam tot stand op verzoek van de Stichting Charles Beltjens te Sittard naar aanleiding van de honderdste sterfdag van de dichter.

Over de Franstalige dichter Beltjens:

P. Valkhoff, 'Een vergeten Limburgs romanticus',

De Gids jrg. 104 (1940), deel 1, p. 309-323;

A.H. Simonis, J.J.M. Timmers e.a., 'Beltjens Charles', *Sittard, historie en gestalte*, Sittard 1971, p. 448-453.

De bijdrage van Frans Budé werd opgenomen in dien bundel *De onderwaterwind* (Meulenhoff Amsterdam, 1991). De gedichten van Hans Berghuis, Leo Herberghs en Wiel Kusters worden hier voor het eerst gepubliceerd.